Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРОНАЛ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шеран денз ★ ЕРА, 28 АВГУСТ, 1986 ШУ. ★ № 103 (7294). ★ Мах 3 кеп.

Газеташи журналаши — хIара дезала

Беррига мехка санна, вай республике август бетта денз IIадоладенад газеташтен журналаштен яхлуга. Цу лоарIкъамера а бекхтохкамера а балха хьалхе кийчо вай цхьаьйолча партийин, профсоюзин, комсомольски организацеша, «Советскоечеть» болхлоша. Хьайийлай кепайозана яздуш вукхташ, промышленни предприятешка, организзацешка, учреждеженашка, колхозашка а совхозашка а белгалбаьб общественни хьисанаш газеташ а журналаш а IIадоархIдерзадеш дина вах, дуьхьара мотт ашка IIаIагIъехкай периодически изданеи нахага язъяйтара новкъосташ деш йолча советаш.

Уьк шера шоашта журналага дезаш дола газет е журнал яздайта йиш йолаш ба къаьлсамкай. Масала, хьалда боарам оттабабад центральни, республикански, краевой, областной, городской газеташ, радионешане а телевиденне а мотт ирера программаш, «Наука и жизнь», «Радио», «Техника — молодежям», «Юность» ираш журналаш яздера.

Наьна меттала арадувла газеташ, журналаш, альманахаш яздайта йиш я сар миччаьа вахе а. Иза керда хIама уьк шера кокъедоладаь ца.

«ХIинк кхы а бокхагIча лоарIлаье хул массови информаце средстветаш хьинар. Ведомственнотстацеи местничествацеи тарлургдоацца кхолламан деш йолча инструмент, ерригача партесна хетарашш цIахсайкадер лоарIл парет Центральни Комитето. ХIаьта принципиальни ницйача хIамаша, тIулаьнх тоадера хьашташа хьалхадькха мел долча хIама цIахо а хьалхувнарера парте. Массови информаце средствей болх уьйла «Гоагlагlга» тIайохIийташ, тIах аьнна, хьанийсдеIначоь, бIагалдолачоь пIеснагlга тIахкуьш ме хул беркатегIа хургба», аьинад КПСС Центральни Комитето парте XXVII съезда льча Политически доклада тIа.

Из сийлен декхар ихочачандеча хьинаре дакъа лоацача, вахарца гIа боахача, чулоацам кIоарга болча, наха хьашдолаш йолча проблемаш уьггаена, заманца тарлуш доацача нIирча хIамаш гучалъа дуначул, вай цIахьалхашкъа ухилга а производстна эффективность айелла а ихатеттача ихочачаьоцарех корта болашш гIулакх довзашш яздеча газетий а журналий а сий доал, уьк духгагIа хетт наха.

Ший болх ду тайпара бе гIерт «Сердало» коллектив. Парте XXVII съезда решенеи толаме ихочачашъара, Нохч-ГIалгIайчен нхьалхагIочай оарда гIаьбочуча областной партийни организзацеша ма йоттъ новкъосташ ду цо. Уьк тIехьхарча хана газето къьасета терко юхьхьанцарча партийни организзацей а партийни комитетий а балха стиль эрга йоьхаш тоадера, пар денал айбира, коммунистий вахардин лоарIлам лахкбара, патриотически, интернационалын, атеистически ихетам лулга тоадера, масс метте порядоки дисциплинен тIоагIагера, тIадилача гIулакха хьалхара тIаьрзе бехтохкаш айбара. Газет дешарашта езаеннай «Партийни вахар: балха стиль», «Партийни вахар: коммунизма нравственни денхар», «Болхлочу уйлаш», «Вай — производства дай», «Исходе, лорадеж, лархIа», «Ишшта ихочачиду денхараш», «Хьалхалаттарий опыт — массанена», «Дикача нахах», «Бригадин подряд: опыти проблемаш», «ДегIаахар сихлара нькъагIа», «IIехьабусараш боацаш чакхдаккха шу», «IIIпридальни IIуьгIачашна — лира къовсам!», «Белам а белхам а», «Письмон дерагIа» яхача а кхыча а рубрикаша кIал кенаетта материалаш. Газето болчча тайпара хьагучабоах советски законаш телхдерагIа, хьебIала кхъьастан баха ца лоарш, социалистически доалахьенна тIаьхъудараш, маларца ъхоапал тессараш, кхыдола во хIаманш леладеергаш.

Редакце коллективно ший керттера дехкар лоарIл республике экономикна дегIайолаечара аьттуя боацаш йола тенденцеи кагъар, иш йоагIгIача бесса дикаммзи йолаш хилийтар, наьха инициативана а ихолдама а нижъ хьебеллар. Цига толам балар дуьхIагIча дальче тайпара да ду балха юкъе наха хьинаре а санхетаме а дакъа лацарах.

Иштта болх бе сердалоьшан гIертарах тIе-тIа дукхагIа хул тха газет яздерш. Масала, уьк тIехьарча шерашца хьоссза дукхагIа хинпай газета тIраж. Оаха догдоах из дешарий мугIарап уьк шера кхы а шерлургхилар.

Цхьабакъда, «Советскоечеть» болхлоша яхачох, «Сердалоша», республике арадулача кхыча газеташта, центральни кепайозанча хIунда республике дерттIа вIашIехьдаьнкхадап. Из болх къьастта во даболабабо Малгобекни, Назрановски, Сунженски районашкахь дукхагIа предприятеша, организзацеша, учреждеженаша, кхыча мотт игашка. Цига хIама а спискаш оттаьнш гIазеташ журналашш яздо безам барий, наха юкъе цхьаьнкха тайпара болх бе, общественни хьисанаш кепайозуь дIадоархIдерашш.

Кхетадеи ма хиллара, из бехктохкаме декхар тIадилга деза коллективе сий деш а лоарIлаш а барашта, хIамаш дина кхетаргга. ХIара издавеск дуьна хоарIдрашта. Факташа хьаьхьк, цхьаьйолча партийни, профсоюзни, комсомольски организзацеша ду деша вIалла терко ца елга. Кепайозуь яздеча тIадулл... шоашта муьгIаьга ба, аьина хетарашта.

Цудухьа гIулаьх а цунга хьежка лел. Из тоадера эггара хьалха эпар фуд аьтча, из да газетаьшн журналаши яздо безам боли наь шоаш хьатIаьдкъарга а да хьежаш, уьк болча — дехкаша, кхаьпка, фермашка общественни хьисанаш кепайозуь доархIдерашш дIаахар, партийни организзацеша цу балха тIаьхьоьмам оттабар.

Юрташка баьо наь летIъкъ хьаьздаь газеташ а журналаш а ханнаьхь хьаьхьаьш, яхаш. Малгобекски, Назрановски а кхыча а районашка почта болх во беш хIарах дуккхаза яздаьд «Сердалоь». Бакъда, дикагIча оагIорахьа хуьнаденна хIама дац — хьаьлтагIа а санна «тIера цIца мара почта хьа ца кхуьъаш дуккха мотт игашка я. Из гIулаьх тоадера оарцагIъехьа еза парте райконаш, райисполкомаш, юрта Советий исполкомаш.

Кепайозуь — вIашIехьагамхоштта коммунистически хьетам балара ишт бола герз. Цо гIо ду республика социально-экономически а культурни а даьккъе дегIайолаеча, пятилетка планаин социалистически деклараши хьоачашдеча сага фактора лоарIаш айбара.

КПСС ОБКОМЕ

22 августе хиннача арга ларча заседание КПСС обкома бюро хьежар дIаьо а геологически тоххамаш дара балхий эффективность пятилетка хьалхарехь цу кIийлен тIа XII пятилетке механизмаша дооккхаша лоьх па далийтарехь долча дешара. Белгалдаьлкхад планаши тIаийца социалистически деклараши хьалха хьоачашдара, республика механизмаша промышленность дIаьо а дегIайолаьара коллективаш оарцагIоьачаш партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организзацеша, механизмаша доаккхаче геологоразведкан предприятеи боахама кулгалдоша цхьаьбоа болх баь хьлар. Углеводородни бедал йоалла керда моттигашш тIоаначи гучадьаьлад. Ихоачашдера, гIан концензати яккхара планаш заданеш.

Бакъда, уьк тIулаьхаш дешше а, цхьадолча дальче механизмаша доаккхьяьга яохлуш хилар холу. Гучаьаькха углеводородни бедал тIаккхетийта лердара да. Овлангара яхь тIа а технически тIашше еза геофизически партеш, буруь детта предприятеш, буруь детта оборудовани, химически реагенташ, геофизически аппаратура хьаьо моцносташ.

Геофизикаша яхоачамбола даьш IалашIъаь буруь детта бригадаш токхам бара буруь тохача ашача кердача структуращца, IIалаташ дувлаш, геофизически ганнеи практически результаташа ницйе ца луш моттигаш я.

«Грознефть» объединене лердара лаьклу буруь детте геологически службаьата кулгалдера боарам, буруь дегтача йоккха йолаш юс аварийности, организзационни хIамаш баьъан бригадина болх ца беш йоаккха за дуьхьа я.

Обкома бюрос «Грозефть» объединенеи кулгалхошкара хьадийхар бедал, царна цIьаьна сингали водороди уьш яр а йолаллача хьагучалъалъча моттигашка кхы а эффективни йиккзаргIен разработка елга, тIоаначи механизмаша дикагIа хьадоагIрдолча кердаш мехдех шерра найца эцилга.

«Грознефть» объединене, «Грознефтегеофизика» трест, промыслови геофизика специальни конструкторско-технологически бюрон, «СевКавНИПИнефть» института партийни комитеташа боархама кулгалхоштен тIадилад дIаьо йодача хана геологическа тоххама балхий эффективность лакъъара, техникан технологеи эггара кердагIдолла тайпан юкъедоладаре, буруь детгарен механизмаша даккхарен процессаша автоматизаци а телемеханизаци а яра, кхы а технически ницйо елга сиздара вIаIIаш ерга низ тIабахийта, цу кIийлен тIа республике механизмаша доаккхийта лох па долийташ доаттаде а.

КПСС обкома бюрос дийцар автомобилаш наьъашш дикагIа дахнара, тоадареи дика доаттадареи тIулаккех дола дош. ЦIьаьйталлачул пятидекте республике дехкан эргашъка тоадьаь автомобильни наьъашш 300 километр гаргга да. ДуххагIа хиннад тIера «Чечнигазторг» управлене наьъашш «Чечнигазторг» управлене наьъашш балхий юкъара боарама плаи кхоачашъашш.

Цунца пхьана бюрос белгалдаьккхар тIаьш а наьъашш технически хила ма доагIга-ра да хIара. Предприятешеи организзацеши боахамашта чура наьъашш дехка а дехь-эргадьъка тоа а ду халъха боахамои бахача нахеи дIадеха-раш теркад ца деш. «Чечнигазторг» управлене наьъай сеть эргалькхха тоаяраи рационалъни дегIайолаяран ма боагIгара вIашIагIтохап предприятейтин ведомственаи болх. Республика дукхахча предприятешеи организзацеши лерттIа ихоачашъашца наьъашша дечча балхашца дакъа лаьпара йола решеш. Моттигера партейнни советски органаша, министерствайн ведомствайн кулгалхоша массане а бан цу дешь боагIаш болге терзам.

XII пятилетке хьалхара пятилетке хиннарел 2-гза духгагIа хургдола наьъашш болх ца доладолийтита IалашIара республика Министерстви Совета тIадилад 1986—1990 шерашка республика автомобильни наьъашш сеть дегIайолаьреи эргалькхха тоаяреи цаI ойлча схемага хьажа а чIоагIе а. Министерстваша, ведомствашеи предприятеташ тIадилад IалашIаш дохкача тIулакхца да тIулаккхаш хьаппаш хьаьнкхаш дохкача тIулакхца да дувцилга Iалашде. КПСС горкомаша, райкомаша, горрайисполкомаша тIадилад программаш дувцилге йоаццаш ихоачашъара ханнахаш тIаьхьожам лоаттабе а Iалашде а.

КПСС обкома бюро ихыча дешашна а хьежар, цар хьакъехьара тоа а йийцар.

Белхий бича санна...

330 гектара тIа уьк шера шоашт хьалхехь «Волжанка» яхача сортах йолча коартолаш чуийча совхоза № 2 йоха тIаьхьаьна Хизнра кулгалдера бригада.

Духха болхлой боахи Белоеагlар Хьажбийара, Йоасъана, Тугучиев Замарханца, Аушев Юсъана шоай копалкашца хьихьоарцаьнь коартолаш хьалохьаьш. Уж ба Картоева Тамаре, Аушева Любае, Арапиева Амината, хьмбарача кулгалдеча звеной болхлой. Нормаш тIехIоагIчашъеш кхъьаьт царех духгагIъехьара.

Цахалдаш яхай тIа хьатIаух грузовикаш. Коартолаш тIаеттача уж Iочуух центральни хьатта. Тарава тIа эозуца тIехьаIа царех ихьаряш дIайолх Грозначера «Горплодоовощторге», хIаьта совхоза шоай яраша Iосна коартолаш хьатта Iойсассаю. Уж дIаубттаю фува лаьрIа.

— Звеношца тхо рьяьа доацаш хьунъсьаьш коартолаш. ХIара гектара тIара 160 центнер йоаккх, планаш яха йоагIаларш 125 центнер йолаш. Ерригга тIуенарш 9,6 эзар тоннага дIаккхаеш цургьа. Таро хургьа план 3,5 эзар тонн йолаш 5 эзар тонн коартолаш паччахьалкхенна дIаьяла а фуна 3,5 эзар тонн дIаоттае а. — йоьл совхоза керттера агронома Яндиев Халата.

Дiадахача шера уьк деношца хьаньха хиннараниа нийсйача шоозза дукхагIа тIейнаьа Iийнаьл коартолаш. 27 августе хьатIаотташ паччахьалкхенна дIаенна 3,5 эзар тонн гарга. Уж а соахха цу юкъа йохкараниа нийсйача кхоозза дукхагIа хиннаьа Iаш.

Гуш да уьк шера коартолаш хьахьара уж паччахьалкхенна дIаьялара а балхаш дика вIашIехьдаьхьалга. Царна тIаьхьожам лоаттабу директора Галаев Яхььис, керттера агронома, бригадира, хьмбарача специалисташа. Цар яхалох, эггара дикагIа хаоттам латтача хана, сентябрь бутт чахьбаладелча хьаьлха ирлыл ерригга коартолаш. Хьаьха Дiаьхача шерашка октябрь бетта а хьаьяха да болаш геттара тIехьаIоалийтар цар уж.

ТIехьа а ца йоалийташ шоай ханнаьха коартолаш хьаяхар совхоза бокхха пайда дуьхьара тIулаьх да. Уж тIехьялийтача IотIадеха доттIаш, зене йолча садолла тIамаш, ихы тайпа фактораш чIоагIа Iатттар чубахьача хьувьама, Масала, дIадаха-на шера август — сентябрь бетташка хIара гектара тIа-ца 130—140 центнер йоакхаш ханнаьле октябрь бетта деношка яхьараш 86—90 центнер мара яцар. Бакъдар аьлча, соахка эсада хьийкъа-ра цига коартолаш. Хьаьта шоай ханнаьха хьа ца йоаш уж тIехьялийтахаь а дуьхьа коартолаш. Иштта ехххера итог йича хIа-да гектара тIара яьхараш 101 центнер мара хилаяцар. Коартолаш яхара план ихоачашъяьнаш совхозо. Карарча пера цу тайпара хIама ницйлургдоацаш дIадоах балхаш.

Центральни хьатта Iойсассаь, коартолаш хоржаш, газхарййоадача тайпара хранилище а элех а уж дIаийлеш боахк Аушева Гоше кулгалдеча бригада болхлой. Цига жел дечча балхашта хадданза тIаьхьожам лоаттабу агронома специальность а йолаш шийна тIадехкача гIулакхех дина кхеташ волча Дзайтов Махьмада.

— Хiара дийнаьха 250—300 тонн хьачуш саха, — йоаж Дзайтова. Тхо рьяьа доацаш дIабода болх.

С. АУШЕВ.

ВАЙ ДЕ ЛЕРХIАР — МАШАРЕ ИХОАНЕ

Тlема кхерама духьала

Теркам тIабахийта, ладийгIад аз КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева ьча Заявленеча.

Оаха, дезала новноша, дег тIара къоабал а деш, хьалло-ац вай правительства машаре политика, дуне хIалаш ца дайтара до лаьца шиъ-шиъ. Вай хьаьхьаларча уйлан терко еш а, е тугаш а бан США кулгалдеча гIоаарий пикалаш, массаца а санна тIема кхерам тIатувсаш а американски политика. Цар леладелча беррига советски наха а санна «Ак!» ях оаха, хIаьта тхоай ишт, хьанар ихлодергдаш социалистически Даьхен экономически низ чIоагIара, из ихы а вIаьхьеггIа хIинтIара.

З. ГАЗДИЕВА,
Кирова цIерагIча колхоза доярка, НГIАССР Лакхехьарча Совета депутат.

Вай ираз долаш дахийтара

Уьк деношка Вознесеновски газ чакхйоачача заводе хIлар болхлой, инженерни техническеи болхлой, гIулакхерча наьха мичтинг. Из хетаьл яр КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева советски телевидене гIолла яьча Заявленеча. Митинг хьайийлар завода партбюро секретара Лечаев Салмана.

Митинге яьлаьд дир слесара, коммунистически къьхьегама ударника А. И. Шевченкое. Цо аьлар:

— Вай массане а чIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар Михаил Сергеевич Горбачева ьча Заявленеча. Дуьнен талхьаьнга юкъера моттера проблемеш яр цу тIа йийцаран. Наха чIоагIа къоабалъяьь тIаийдап из. Цу тIа къьаьста хьаьккхаеи Коммунистически партеи Советски правительстван машара тIехьара позици. Ядерни герз тахкара моратория елга полай оагIонахьара. Дlаьо хьолга духхьал вай мехка хьаллаьца ца. Ieш, дуьнен тIарча беррига прогрессивни наха чIоагIа разгрессеи наха чIоагIа ерригга болх ду Америка вIашагIкхийтача Штаттана банкхарга тьекхар ца пах.

— Митинге даьча доацаш мел барий дагалатташ дар да аз дувцар, — аьлар предприяте водителя Х. Х. Алерозеа. Из доархIаме документ массане а дег тIара-ра хинна тIаийдап. Вайх хIараннена хоьш да ядерни тIом ца хилар, мел йолаш тIехIаттар тIабеССаб дуненна. Хlаране ший из хоачар де деза ларйп гергара вай плането хIалак па йийгIар, вай ираз долаш, могашмаьрша дахийтара.

М. С. Горбачева ьча Заявленеча жоп а луш, шоай хьаьрги йиш хоо ца беш къьхьегаш ба завода болхлой, аьлар цо. Хlаьздьяьча дикка тIехьхоачашъяьнаш цар барХ бетта денош.

Б. КОСТОЕВ.

СОВГIАТАШ ДIАДАЛАР

1985 — 1986 шера хьайбашка толаме Iа даккхийтара, хьайбай продукташ духгагIа яхаш йоххараш тIехьа долаттаьлча Ерригосоюзни къьхьегашнгг а лаьрхIа, КПСС ЦК, СССР Министерстви Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота хьожайбир Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза.

Доагlаш дав сий да из. Хьайбаш Iангара доахача юкъа, дIадахача шера цу хана хиннаьул шура 28 процент дукхагIа ехьай цо пхьа-ьа чакхьдеггIа, хIаьта духх — 85,4 процент.

Самардийнаьха цу боахаме хиннача торжественни собране, йхье котало яккхарна хьа-хьегамхой дег тIара лаьклъаьла а бийца. хьайбай продукци йоаккхача а йоххача а дIаьорча хана а толамаш дахар ловш ловца а бьаьнга, колхоза колективна Сийлен грамота дIаелар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара В. К. Фотеева.

СовгIат хьайийачул тIулаьхаш ГIоагIа Iаьклъаьла дахьа цу боахама доярнас Т. Абдулазимовас, Iьклй леладеча Х. Газиевас, скотника А. Катаева колхозна колденстина инарала дег тIара барнал аьлар шоай къьхьегама иштта дакха мах барах.

Уж донхийй денхараш йхоачандара духхагIа тер-кам тIаьхьийт хьайбай ладедара, уж дикача фух хилийтара, доаккъара база тIоагIъяра, Шурий фермай болх коллективин под р я да а ГIа-вашIехьбьаькнкаб. хIаьта хьайбаш дулха йхоабача — дезала подрядгIа. Цу гIулакхана аьттуя балийтар тIабахача ворхI бетта соахка цу юкъа хиннаьул хIара кхоабача Iаттагара 451 килограмм духгагIа шура яхача, хIаьта паччахьалкхенга 928 центнер духгагIа йохха, тIехIхоачашъеи я духх дохкара планаш а.

* * *

Дукха нах гулбелар Веденски района Махкагlа юрта культура цIагIа Орджоникидзе цIерагIча колхоза КПСС ЦК, СССР Министерстви Совета, ВЦСПС а, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота хIара-хетаьча торжественни собране. Из донхча совгIат цу боахама хьожажадьа 1985 — 1986 шера хьайбаш толаме Iанга-ра дахара. хьайбай продукци йоаккхийлеи йохнилгеи ал-самдаккхара лелаьча Ерригосоюзни яхье котало яккхарах.

Сийлен грамота колхозхошта дIаелар Нохч-ГIалгIай хIара дийнаьха иттех машин йоагIа ярмарке продукци яхьаьл.

ХIамаш йохкача цхьацца ихоачамбоаначар нийсло а из нах аьтух болаш форма хилар гуш да. Сомийн баьлдарийн долаш доаннад. Нагахьа санна частнико морковкай цхьан килограммах 2 сом доаккхе, боахамаша йохк уж 50 келограх. Иштта дола мальхар долаш йохк харбаьаш, хохаш, комсаш, кхы тайпа продукци. Цудухьа лаьгIеннай спекулянтий мугIарап.

...Хlара доотташ кIиранеи деношка йьсса ведрашш гIормеш бе а доахкаш колхозни рынке а ун фиlиалашка а боах а гроэненаш. Цига шоашта консерваи яра эца продукци а яхьаш боагIа. Iан замалахь дахарех дизе хургда цар истолаш.

А. ТЕРОЕВ.

РЕПОРТАЖ

ИСТОЛ ДИЗА ХИЛИЙТАРА

Iуйре. Грозначера центральни рынке хьаьхочу Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза грузовикаш. Продукци маьхаш йохкара, продукци совхоза директора заместитель И. Закриев хьатIаьоагIа рынка комисее истола. Хьаьхьалча-ча продукцина журнала тIа регистрацина ю контролера А. Хайтаевас. Цхьан машинаца бенаб «Вильямс» яхача сортах бола кхораш, шоллагIчуьш — Iаиаш.

Рынка болхлошкара хьаьнийца торгови нивентарь совхоза продукци йохкаяь А. Бачаевеи Ю. Нагаевеи истола тIа дIаотIаеш боахьаьча юкъа И. Закриева дувц:

— Уьк сезонагIа паччахьалкхенга 6 эзар тонн бабца даIаршн семи бохка белашш совхоз. Цох Грозначера рынке — 1800 тонн. Нохч-ГIалгIай республика столицерча нахага ехка iерIъан продукци. Цо эзар тонн гаргга дIайоьхьийтаргьа КъаьбасеДа областашка. Х. Янаркиеви А. Заурбековни Москве Гагарински районе «Любимец Кланна» яхача сортах бола хохраш бохнан ба. Оаха лерхI паччахьалкхенга ворхI эзар тонн баьнадараши сорми бохка. Плана ишгта корректировка е дага да тхо. Грозненашка продукци йохкаргьа 2100 тонн...

Лаьхлар хохаччиде низ дIаьхоаргьа мичуринщий.

МугIарагIа дIаоттаяь тхъаь итт грузовик латт. Царна юхе аргIа хьатIаяхача-чарга хьежаш дукха нах ба. Из ярмарки цхьа проблема я. Цох лаьца Грозначера колхозни рынка директора А. Ганиева дувц:

— Йоккха сочередаш ухлар бахьан да продукци йохкаш бола продавецаш кIезига хилар. Уж дукхагIа хилийтара уйла е еза боахамашка.

Тхо-тIа дукхагIа йохк продукци. Уьк бетта бехнаб 350 тонн сомн баьнадараш. Соахка бехнабар 127 тонн. Кердача формагIа доккха бернат доалаш хилар гуш да.

Центральни рынке ехна Iаш продукци. Цу гIулакха шоай филиалаш хьайийлаяь районе мелларча микрорайоне, Черноречье, Старопромысловски районе «Новаь» яхача остановке. Октябрьски районе Сайханова цIерагIча майдан тIа. Цига а дина маьхала йоад продукци.

Юртбоахама продукци йохкача докккха новьксташ ду республика Госагропрома, ГАИ, кхыча организацей, предприятей болхлоша. Нах чIоагIа рьяьа бе ишта ярмаркаш а яь сомн баьнадараши дохкийта вIашIехьдаьккхарашта. Республика рынкай управлене вокккагIвочча инспектора В. Климчука хьаьхьонх пар дай боадош. «Из торгови гIулакх лерттIа вIашIехьдаккхарах докккха баркал оал аз, дина пар массе хана из ишта хулареп», яздо Грозначера Валеевгlар дезало. Царна хетар хеташ ба «Грозненфторсинтез» яхача объединене къьхьега Бобуевгlар дезал, Л. Нивонова, кхьбараш.

Дар яхар хьаллоал Грозне хьоашлагIа бIалхача хьаьнна а Грозненаш цIа-ниий ба. Грузовикаш тIара продукци йохка Iомадала деа тхо, астраханцаш», — ма-ду аьнника тIа Астрахански областерча С. Цапкас.

Отзывеш йолча книжка тIа пайдане предложенеш а я Красных фронтовиков яхача уллицаrlа № 10 гIаIIа бахача наха яздо: «Красноларашца санна 19 сахьат дальча гIоне 22 сахьат хьатIанкхачалца сайрийара балараш хилийтар дех оаха», «Массе а деношка ярмарка хилийтар дех из», — йоаш Грозне бахача В. Межидова. Цо яхар хьоачашдеш латт:

«Грознефтехимремстрой» трестса ихоалагIга специализировани ремонтно - гIиллоя управлене (СРСУ-3) коллективе нагалъа ремонтни е гIиллоихо ван Бит-Шахбазов Мушу Вардиенч ца вовзаш цун сий на деши. Цо кулгалдеча слесарий-монтажнийй бригада коллектин дахм социалистически яхье хьалха латташ хьайбоагIа шоай управлене меттел ерригача тресте а. Белгалбаьнна дика къьхьеган ба цу бригадера слесараш - монтажникаш Н. Горобченко, Н. Лопатин, В. Кононенко, кхыба-раш. Хlара сменагIа норма 125—130 процент ихоачашъю дар.

СУРТА тIА: (аьрдехьара аьттехьа) М. Бит-Шахбазов, Н. Горобченко, Н. Лопатин, В. Кононенко.

С. КАЙСИНОВА сурт.

ПАРТИЙНИ ВАХАР: КОММУНИСТА НРАВСТВЕННИ ДЕКХАР

ЦУН ОАМАЛ

Шийна халахетар хилча, кхъвалш. Іатйкаш, ийнсхо йоацш хІама ийлйсйна во1да саг паргкомс. Из а — — мотгигерча хьажимацта гІулаях болучча тайпана тахка, хьал тоадара ниКъ лаха ца лайча е цар кноз ІІа па кхаччача. Хіьйта тетгара дина ларІа деза ше хьагІаенача сагсто сатедеш, Іимерзача дешаца а хьадцача гІулахаца па а кіалвагІачо шийна гІо перзиларех моллагІа саг бІубенна хилар.

Цу хьакъхьа белгІгаа кова йиш я «Грознефтеоргсинтез» производственни объединенена чуЙоагІча производственно-товарни комтора партиом. Школ бена ниКъ бабсса хургбоацкпга, моллагІа дош кхъоастадара цун секретарь Абдулаев Владимир Александровнч оарцагІвагрболгв хов нана, хІаЬта тайпатйапара а хул кхоастаде деза дешаш — производственна, бытовой, общественни, кхыдараш.

Цудухьа йоккха авторитет йолаш, наха лоархІаш волча В. Абдулаева доагІаш дола гІо ду, хьехам лу, ше волча венача хІара сага, цІенхаштта токк производстве этта хьал, кхоачамбоаначаш дІадахара наькъаш белгалдоах.

Ишгта, контора коллективага цІенхаштта сагото айташ а дар продукци кийтъара смежни предприятейнкара хьаухнйта биЙдал во хилар. Балхах наьха дог ойккхйтар цу гІулеяьо. Вйаш бехн дІатІа-хьагІа бехнарап совгІа деш цъкахкха хІама дацар. ГІулаях тоадара де лезачун дукха уйла е йийзар пагтоа секретара. Лехачоа кора ма бой иййса ниКъ. Дукха ха йоацаш В. И. Ленина ц ароГІонна Грозненски мехіадзатрІча чекхдоахача заводь администрацеца, парткомма цхьана заседани а яь дийцар этта хьал, из тоадара наькъаш лехар, хІаЬта доагІдоагІар духьхала дІаьалар бехке барашка. Дош ишгта ира дуиЬаро гІо дир шинна а оагІонна. Хіьйта пІаьрстгера хьахинна пайда малагІа ба аьчча, из да заводо еча поставкай дикнал лакъхьлар, договор телхедегга дІакхо кхетадеш. Цу деццах ишгта дийцар «Грозиефтеоргсинтез» объединенне парткома заседане а. Хьал тоадара тІаерзаяь мероприятеел белгалдоах.

Диазлагіа херзав Владимир Александрович ПТК парткома секретаралла. Из бокхха тешам наха цунна бенна6, банъдар духьхал дІаьалар. Боагіеглга таЙпара шший балха маг. беш, ланха принципиальность йолаш, коммуниста сийлен декхар хилар бахьан дола. Хіьйта шший къахьегама ниКъ цо дІаболабаьб мугІарера болхло, цхьоалагІча разряда слесарь я волиш. Болх а беш дийнат «Грозненски мехіадзатрІча» института сайрийнарчя отделеке. Юххьанна денз шийн болх динагІа бовза, професси сиздІа нараерзе, довзаш ма могта лакхъе гІерташ хиннав из.

Духха ха ялалехьа цох гІорвашна специалист хул, лакхву балха тІа я. Хьалла-тІа № 2 йолча керттерчеех лоархІача цхьан технологически цеха инженера балха тІа хьожаву из. Тіаннха цу цеха начальника заместитслала, начальникала оттаяу. Селлара. боккхача бехкгокхама мух тІабул цунна 26 шу мара дьяна доацача хиня.

Балха а инженерно-технически а опыт йоккха хиларо, наьха ч омалаш дина йовзаро, шарна дувца харо доккха гІо ду цунна цо хІама бечча партийни балха тІа. ДІа мел вахача а хьа мел хьежача а дукха да цо къестаде деза производственни дешаш, цудухьа доккха новкъостал ду цунна шийгІулаях дика довзаш хиларо. Хіьйта гІулаяка духгІавала ший низ, знанеш, хьакъхьал дІа ца кхоачс, хьалхазаттача коммунисташа, специалисташа, квалифнкаи а балха говзал а-ланха болча нахаца дагавоал Владимир Александрович. Цаккха а оаалац ца ше ца кхетар муГІаерчоа болхлоучуна хатта, хьакъхал эца. Нахах жог-Гіортолга еш ца хилча моллагІа гІулаяка тІа тоадар баккха аьтуъ хургбаш, аьнна хеташ ва из. Каст-наста цёхашна хул парткома секретарь, наьха хьашташ, эшараш довзара царца дагавьал, хіьйта гаьна а ца деахаш; де йиш яр иу сахьате ньоастаде хьожк.

Эшачоа гІо де кийча бола, дог хьаьйала дола хьехамчаш кіезига хиннабиД В. Абдулаева гонахьа. Царна юкъе ва ГІорвална слесарь-балха говзанча, слесарь Терешков Николай Михайлович, инженер Галев Нуртын Салахудинович, мастер Шестенов Александр Матвеевич, кхъбараш. Пайдане духхх хьехараш даьд цуниз ПТК къьнаеІволча бохлхоло Пуховицкий Арнадий Романович, управляюще Пасечник Александр Нестеровича, керттерча инженера Геллер Давид Яковлевича.

Хіьйта партийни балха тІа цхьаккха дича а вала йиш йолаш, дешаш, балха тІа дукха халонаш нийслйра цунна, аппаратчика болх булургбий-хьогІсона, яхаш шекъювлар къона специалист. Цхьабакъда, дикеи тІехдинеи дешаш училище чаех а яьккха, ший профессегга болх ца булуш балха дарадилаЙ Алла, вына дІахаар кхерар из шийна хьийхараШта, дашта. Цу уйлаша низ телар цуна на балха тІа сеца а из иЮарІта Іомабе а. Цу духьа ше теоретически Іомадаьр ноарІагІа довза гІепхьан, цІца шийта хьаьннар шоолагІа нердаздахка ца деза болх бе йолаелар из. Духьа юкъ ялалехьа сага новкъостад ца эшаш ше къьаьта йолаелар Алла. Болх бе йЙалоенна массеэк бутт бабуа дани технологически режим нийса а лелаеш, яхье хадданза эьхала латташ къахьегаш яр из.

Хіаиа уих сахьате кхаь балха моттиге болх бе бокъо ейнай Князева Аллайка. Цаьа ца хиннабиД В. Дергунов сиена начальникаца Гудков Игоргца технологически процесса балка режима анализаш еш бе,

2. Аппаратчик А. Князева.

С. КАИСИНОВА сурт.

ХЬИНАРЦА ДАЬККХА СИЙ

Хіанэчул пхи шу хьалха Грозненски № 1 йола профессионально - технические училище чаех а яьккха, СССР 50 шу дизара ЦІерагІа хиндзаводе балха ера бе-рашка кхийна йоІ Князева Алла. Юххьанцара ший кхъхьегама ниКъ цо ІІаболабир полиэтилена полимиризаци еча отделене. Хьалхарча бетташна балха тІа дукха халонаш нийслйра цунна, аппаратчика болх булургбий-хьогІсона, яхаш шекъювлар къона специалист. Цхьабакъда, дикеи тІехдинеи дешаш училище чаех а яьккха, ший профессегга болх ца булуш балха дарадилаЙ Алла, вына дІахаар кхерар из шийна хьийхараШта, дашта. Цу уйлаша низ телар цуна на балха тІа сеца а из иЮарІта Іомабе а. Цу духьа ше теоретически Іомадаьр ноарІагІа довза гІепхьан, цІца шийта хьаьннар шоолагІа нердаздахка ца деза болх бе йолаелар из. Духьа юкъ ялалехьа сага новкъостад ца эшаш ше къьаьта йолаелар Алла. Болх бе йЙалоенна массеэк бутт бабуа дани технологически режим нийса а лелаеш, яхье хадданза эьхала латташ къахьегаш яр из.

Хіанэ уих сахьате кхаь балха моттиге болх бе бокъо ейнай Князева Аллайка. Цаьа ца

ДИКАГІБАРАШТА—СОВГІАТАШ

КПСС обкома бюро социалгІа марксизма-ленинизма кПСС политтиканеи пропагаида еш дукиганча шеранна берзяте болх барах совГІаташ деннад:

ЛЕНИНСКИ СИЙЛЕН ГРАМОТА:

Алимов Хату Хаяимовича — марксизма-ленинизма лардий школа пропагандиста, Ачхой-Мартановски района «Орджоникидзевский» совхоза керттерча экономиста.

Гудько Михаил Андреевича — кьоча а коммунистий школа пропагандиста, КПСС Грозненски райкомерча партийни комиссе председателла.

Дубинцева Раиса Владимировнана — Іилма коммунизма школа пропагандиста, Сунженски района ЦІеча Зскара цІерагІча колхоза керттерча зоотехника.

Легкий Виктор Александровича — теоретически семинара кулгалхоча. Старопромысловски района «Оргтехника» ГПО генеральни директора замеСтителя.

Лялов Виталий Васильевича — марксизма-ленинизма лардий школа пропагандиста, Ачхой-Мартановски района «Орджоникидзевский» совхоза керттерча экономиста.

Гудько Михаил Андреевича — кьоча а коммунистий школа пропагандиста, КПСС Грозненски райкомерча партийни комиссе председателла.

Дубинцева Раиса Владимировнана — Іилма коммунизма школа пропагандиста, Сунженски района ЦІеча Зск

МОТТИЙТА

Коллективни подряда юкъейоалаелга тесса дитад

Юртбоахама продукци ал самъкъхара докъха новкъостал деш, шиш говзалах бинза найда, эцан хъаънала къастъетта сага йоккха пергIато луш хIама да коллективни подряд. Цудухьа из балха юкъейоалларга хадданза тIахьех партен правительстван.

Иштта из долларе я коллективни подрядгIа наьха болх пIашIгIехьбаккхара пIезинга йоккхо юкъ Суржекски районе, ашпа ала йиш йолаш да. Цига цхьаьдоча боахамашка моттийте мара леладан из гIулахь. Цул совгIа, цу тайпара къастъера повкъарле ешначул ше моттигаш а нийсар.

Цунна тешаш деш дар цу районе Ленина цIерагIа колхоза механизаторша, звеньевойша диийнар. Масала, механизатор Зубайраев Хаже, аьлар:

— Этйеев Юрсина кулгаш а деш 75 гектара тIа коллективни подрядгIа доаьъа ладарга люцерна кхеешь я тха звено. Тхо шиннел совгIа кхы а ши кхалсар я тхоьа болх бийр. — Этйеев Зулайн Хаджиева Зулайн, Цар керт ера денхар — кханка хий диллар. Шоаш муьлабелча хана кхыдола балхаш деча а новкъостал ца йиш.

Иштта, цхьа барт болаш къъхьет оаха. Цудухьа толамаш даха а карагIоаш. Масала, люцерна шоаш а ши — цуо тIехьаIа 430 тонн йъкхар, цIан 300 тонн йолаш. Из керрита а цхьоалагIча классах я.

ХIанз хьаббашта мошача доаьъарга кхоьлагIа хьокхаш я люцерна. Мукъаддьннача кхашка хьалха минеральни удобренеш а товсаш, хий дилла доладу. Уьх шера люцерна пхеьза хьаьха дага да тхо. Доал дс тха эвенсна хьаллалехьа этгара дуккагIа кхозза мара чуоцлаар.

Тха гIулакхаш кхы а ди кагIа хурдар лерггIа болх хьаьбе колхоза йоаллаша новкъарле ца йоре. Хьалха аз аьннача тайпара, колхоза правленца договор а отта да, коллективна подрядгIа кхъьет саха, хIара дийна- ахьа 5 сомн 18 жепиги аванс а йидеш. Балха норма кхоачашъярах доагIар да из. ХIанз норма тIехкхоачашъярех доагIа ачха тIехьхара расчет йинча хьалургдолаш соцаду. Тхо разье долаш хIама да из. Цхьаьна тIе, звено шиш шорта гIулакхаш долларе кхычахьа болх бе ухийт, тхоьй балха тIара а доахаш. Вайнах бетта гIийтта ди лаьккар аз ка бола ялат чуийначуьгу тIехьаIа диса ча гулдеш. Из бахан долаш сона а шоашта а хьалларга кхьаьдоаш а баь хIлар са новкъостий. Тхоа бригада трактор вIашагIйолла оттавьв.. Из болх беш со воалла, ларбаьгIа тха звено люцерна хьоькаш бригадера кхыбола нах боьхк. Аз санна йог ла- ваш из болх бергбий цар? Тамаш а бой.

Цу дерригне дог эккхийт хьадечох. ХIаьта бригадира ешна наряд кхоачаш па йича, хъо колхоза а бригада а мовстагIа ухл. Болх бе бе- зам беце дIа а ваьле дIагIо, оал бригадира по аьннача кхычахьа ваха болх бе со рааьа ца хилча. Бакъдар аьлча, колхозера дIаваха дуьхка ха а хургIар, уьх юрта вахаш вецареи сай коллективах дIакъастта могареи.

Кхы цхьа хIама а да. Колхоза правленеца йича договорагIа ДТ-75, МТЗ-80 марках ши трактор йоагIар тха звенона. Царел совгIа тхона вIалла а па эша кхы- йола техника оттайир звено баланса тIа, оаха цулах колхоза ачча терголлаш. Тха баланса тIара из дIаьъыккхийтачул тIехьагIа, МТЗ-80 трактор а дIайнгар звенора, цунна мотта гусеничин яр а душ. Йол гулъяра из ккай тIа яьккхача люцерна ялахъерьяьра. Цудухьа тхона шиъ эшаш а ян, доггIан шиъ- сапе хий летта ухл установка тIаоттаяра цаI мара.

Люцерна доал дара мел доагора - смазочни материалаш, минеральни удобренеш а хьаьвоастагIа хов тхона. Цхьабаьхьа, лаьрхIачуьт пIезигагIа уж дIаихийтачул тIехьагIа тхоаттаа доагIачохи дукхагIа дIаихийтача тхоаттIа соцадергдолчохи хIама хан. Коллективни подрядагIа болх барех наьха дог эккхийтара, ишшта къастъера безаш бокаьбе деш санна а дIаьк тIехьхарга хIама колхозе ле- ладер.

— Бакъдар Хажи, — ти- тох механизатора Шайсаев Бадрудина. Новкъостал ши кхалсаре а венна, коллективни подрядгIа болх бергбе ца. аьнна муук чуийначуьгу тIехьаIа 119 гектара тIа сиднса дIа- йийнна хьакъинш елар сона леларе. Цхьабаьхьа, подрядгIа къастъергда, алар мара цу тайпара ишшта болх бе бези, малагIа гIойленаш хурт- ьа хьалъна хIама дап. Дог- говор а оттадьдан. ДIа а йийна уж тхона къастъина ши да лаьлелхьа, хий ца дIаьлаа дарггдоаттача хана, доа- машка йоп яккха вахийтар. Шийтта ди цига а аьвьккха, цIавеча ххо-ьиъ саитимето мара дIаьхьенначар хьаж- кIаш. ХIаьта хаиначьа хий диллийта даларе диккха лакхъенна хургьа уж.

Цуа совгIа, ма бола ялат чуийначуьгу тIехьаIа йоьхча юкъ а ялийта (20—21 ди), кха чах лерггIа цIен а ца деш, лаьтта цамцдаккхара цIъа мара дисиаш а да доа- хаш, дайийра уж. Цудухьа дерггIа дегIа а яханаар.

ХIана тIахецаш хий дуллаш да тхо цу ккашка. ХIаьта кхай тIа диса ча хиво цхьан моттиге хьагул а дий по хий массанаьха пхьатарра дIаихкачийтаи. Цудухьа та ши чура хьалъхьае дезаш хул. Из болх бара дукка хь а низ а эш.

Оаха коллективни подрядгIа болх бергболаш договор оттадеш да хIана колхоза правлене. Иштта хьалашка тхона эшаш тIуланх дац из. ХIана аьлча, оаха фуннагIа дича а силоса хьажжIаш лерггIа хьувькалургьаьн хIанзчул тIехьагIа. Из бахьан долаш тIехьхара расчет йинча хьалургдолаш соцаду. Тхо разье долаш хIама да из. Цхьаьна тIе, звено шиш шорта гIулакхаш долларе кхычахьа болх бе ухийт, тхоьй балха тIара а доахаш. Вайнах бетта гIийтта ди лаьккар аз ка бола ялат чуийначуьгу тIехьаIа диса ча гулдеш. Из бахан долаш сона а шоашта а хьалларга кхьаьдоаш а баь хIлар са новкъостий. Тхоа бригада трактор вIашагIйолла оттавьв.. Из болх беш со воалла, ларбаьгIа тха звено люцерна хьоькаш бригадера кхыбола нах боьхк. Аз санна йог ла- ваш из болх бергбий цар? Тамаш а бой.

Цу дерригне дог эккхийт хьадечох. ХIаьта бригадира ешна наряд кхоачаш па йича, хъо колхоза а бригада а мовстагIа ухл. Болх бе бе- зам беце дIа а ваьле дIагIо, оал бригадира по аьннача кхычахьа ваха болх бе со рааьа ца хилча. Бакъдар аьлча, колхозера дIаваха дуьхка ха а хургIар, уьх юрта вахаш вецареи сай коллективах дIакъастта могареи.

Кхы цхьа хIама а да. Колхоза правленеца йича договорагIа ДТ-75, МТЗ-80 марках ши трактор йоагIар тха звенона. Царел совгIа тхона вIалла а па эша кхы- йола техника оттайир звено баланса тIа, оаха цулах колхоза ачча терголлаш. Тха баланса тIара из дIаьъыккхийтачул тIехьагIа, МТЗ-80 трактор а дIайнгар звенора, цунна мотта гусеничин яр а душ. Йол гулъяра из ккай тIа яьккхача люцерна ялахъерьяьра. Цудухьа тхона шиъ эшаш а ян, доггIан шиъ- сапе хий летта ухл установка тIаоттаяра цаI мара.

Люцерна доал дара мел доагора - смазочни материалаш, минеральни удобренеш а хьаьвоастагIа хов тхона. Цхьабаьхьа, лаьрхIачуьт пIезигагIа уж дIаихийтачул тIехьагIа тхоаттаа доагIачохи дукхагIа дIаихийтача тхоаттIа соцадергдолчохи хIама хан. Коллективни подрядагIа болх барех наьха дог эккхийтара, ишшта къастъера безаш бокаьбе деш санна а дIаьк тIехьхарга хIама колхозе ле- ладер.

— Бакъдар Хажи, — ти- тох механизатора Шайсаев Бадрудина. Новкъостал ши кхалсаре а венна, коллективни подрядгIа болх бергбе ца. аьнна муук чуийначуьгу тIехьаIа 119 гектара тIа сиднса дIа- йийнна хьакъинш елар сона леларе. Цхьабаьхьа, подрядгIа къастъергда, алар мара цу тайпара ишшта болх бе бези, малагIа гIойленаш хурт- ьа хьалъна хIама дап. Дог- говор а оттадьдан. ДIа а йийна уж тхона къастъина ши да лаьлелхьа, хий ца дIаьлаа дарггдоаттача хана, доа- машка йоп яккха вахийтар. Шийтта ди цига а аьвьккха, цIавеча ххо-ьиъ саитимето мара дIаьхьенначар хьаж- кIаш. ХIаьта хаиначьа хий диллийта даларе диккха лакхъенна хургьа уж.

Цуа совгIа, ма бола ялат

«ИЗВЕСТИЯ» - 87

Фу ялдергда «Известия» яхача тадето ше дешаршта Советий Ваьдала хьоьтъеш ятт шу дузача, шиш юбилей долча шера? Редакционни коллективо тахан беш бола болх, иханна бергбар а, хIаьта ишшта дукккача шеришка хьегаредола керттера къа а цхьа жоп долаш да: КПСС XXVII съезда решенеш.

Ше решенешца цхьана вай вахара юкъе денад массанаьха хеза дош— дегIаухилгра эргадаккхар. Нах тIахьехаш санна дек из. Мохк социальна - экономически дегIаухилгра сихдара парте лаьцача новкъа Дадехаш мел дар шийна чуоанаш санна да на дош. Парлийни съезда тришбуна тIара ретгара дика кхетадеш ьынад: гIулакх деш хила деза. гIулакх ду мотгийта хIама а ца леладелш. ХIаьта хотгартата еза балъха къаьнарга формашн методаши, пIенбаь хьагучабаьха беза дабеса хабарашт дувпараши дер дайнараши. Ма моота хьаллана, могаде, дIаоариядеде деза наьха нкетама уйлана кордаьв керладар. боьхьоша диладаоп. Известинийн дац, идеологически фронта берригача боьллой а санна, вай экономика пIашIгIехьбаккхара, социальни нравственни сферашка радикальни хуьцамаш дара парте оттаьл планаш яхоачаьчьа цунна ноькъостал дарал доккхагIа денхар. Цудухьа оаха дезтъе ворхIлагIча шера дIаьъа хьорьга дики хиларша гаеоаноша тIе чIоагIе- ема рубрикаш: «Парте стратеги — дегIаухалара сихдар». «Хьинар мineральни я». «Пгъ- лакх де деза». «Тер- калделаш: опыт». «Ло- ал дара Iилма», «Кадровн дош», «Халъъа эша тоораш: хоттараьш предложеньш», «Агронома деш», «Юрт: социальни довзонаш».

Газето шиш кеттера гIулакх лерхI Советий лоарт- хIам лакхбарах. Цу темах йолл рубрикаш хургьа: «Депутата дечарах ю командировка», «Совет: полномочеши практикеи», «Гуччахьарчох гуччахьа», «Исполнома гIулакхаш», «Советий практикера».

«Известия» газета рубрикаш гIуланх дара лоарт- хIам хинна Iаш. Газета тIарча информацие тоателанара совещани дезар сихха хьаь- хара газет дешаршта новкъостал дарал совгIа, реакционни балха керттера доеманаш а дезийтт шар. Масала, «Сар гIулакхаш деча сферех», «УнахIлено лоараьра гIулакх: опыти проблеманаш» яхача, рубрикаьпта, йIал фу ялдьъд.

Дезткъе ворхIлагIча шера газета разделаш тIа ара йохазгIа: «СССР граждани- нин, хьа бонъо». «Известия» юридически гIулакх деча», «Юридически диалоганш», «Судебни очерк», «Иронически детектив» яха публикашеш. Наха правовя къхам балараь оаха лерхI газета керттерчарех цхьа денхар. Къаьстта термам тIабохийташ хургьа Iилма, школа, вуза, литература, искусства Геразшцарча Низий, физкультуран спортен проблемаш. Дlаьо хьоргьа газет дешаршта еэаенна «Деламалев. «ТВ хьатIадоаIгача кIнрагIа» яха разделаш.

Газет дешараш известиний тешаме гIоьчий, эггара хьаллара критикаш, дика хьехамчаш ба. Юккъера лаьрхIача «Известия» газетага шера 600000 письмо кхоач. Уж тайпа-тайпара да. Цар хьаьойт мехка пха мишта бетталу, фуд жъулар, сен йоаьхо ю, сево дог гIоздоаккх, сатем боабу.

Советски кенайоазен ленински традиця хьал а лоатъаеш, «Известиас» шерра ниьк хьаделл письмошт шиий оагIоачар тIа. Газета тIа арадоалача йоазоний кIийле дукхагIча дахьъе хьаухлий- тар письмои да. Цар хьалхдоаккх де дезар тха очеркисташтеен фельетонисташтеен, цар хьоахабу тхона хургIочча очеркаш тIа, фельетонаш тIа, врача критически выступлениеш тIа бувцаргбола нах. Масала, тха йиш хилар биорократешеи чин даршеи духьалеш ешше тIои тIа сомий бешамаш хьалкхельча «Iана зиза техар йоккха тамаш» Черсий-Балкхаройчен башка дикача бешамаш лелаерех М. Мазаноех, М. Кучменох, М. Куашеех, Махачкале «Алые паруса» яха клуб йиллача «Берий комиссарах» В. Гусарохх («Алые паруса над Каспием»), хозрасчет толаме юкъейоалаьча Ардонски МПМК гIиллохоех «Лидера букътIехьашка») дувца...

Фуд хIама эргадоаккхар, мишта хул из Нохч-ГIалгIайчене, нердачоа тIехьарча къовсаме малагIа проблемаш хьалхашка увтт из: дийнар «Известий» деша ршта КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара В. К. Фотеева.

Блохлой, инженерий, тIемеи кхъьегамен ветеранний письмошна нохьосталт ду тадета тема лаха биорократиш та, хIама де ца ховарш- ньъкъера бекам боацаршта критика еш. Нальчике спорта авиационни тайпани дегIаоладоадарах («Небо над замком»), городо юрта ду новкъостал «цоай тайпара» кхетадерш «Многоуважаемый шеф»), е пенсионерий хьашташ бе-башка па хетарашт («День пионера»)... бувцаш стаьпш пъьара.

Редакце мел доагIа писъмош радиа-м, кхетадеш ма дий, йиш йоацIара. Бакъда, редакце дайта письмо ялде веннача ха деза, цо ялдьъ цIоагIга термам тIабохийтш дешаргIидар. Нагахьа санна эшаргхьуле — хьекардерда, эшаргхуле — моттигерча Iальалаца дош а кхоастадай- тарга.

ХIаьта тхоай газет дешараша дIахайта тха безам ба: касталашка Махачкале хьаелларгьа «Известей» общественни приемни. Ций дагестанско подписчика кхы а юхехьа кхоачарга газет. ТIехьаIа ишшта йола приемеш оаха хьелларгьа, Орджоникидзе, Грозноь Нальчи- ке.

Редакце терказлу газет дешараша хетараш, массага дешараша публикацеех парца хетоаца тIехь па хуле а. Дувташ дIахьоаьдар доп ког та, тIоагIга тешаш, цудухьа газета тIа йолаш я «Газет дешараша хетар: тIехьа, дуьхьал, къаьстта уйлаеш яха массанаьха раздел. Юбилейний шера йоазген-схематически характер йолаш дуьхьал, да тха выступленеех йоала пайда социологически тех- хилга. Цох бухсоцаш хьакхур аралоах «Резонанс» яхача раздела тIа.

Хан ханначъа, ма дарца а объективно а дIахойт «Известиас» ше дешаршта дувпараши тIа хула долла хIама. Механизм континенташ къаьство йоазгIаш новкъа яц цунна. Довзоп деъьа 37 корреспондентски пост я, эргара йоккхагIйолча информационни агентствашца новкъаш йола телетайний дукхалара ли- пайда социологически тех- хилга. Цох бухсоцаш хьакхур аралоах «Резонанс» яхача раздела тIа.

Хан ханначъа, ма дарца а объективно а дIахойт «Известиас» ше дешаршта дувпараши тIа хула долла хIама. Механизм континенташ къаьство йоазгIаш новкъа яц цунна. Довзоп деъьа 37 корреспондентски пост я, эргара йоккхагIйолча информационни агентствашца новкъаш йола телетайний дукхалара ли- пайда социологически тех- хилга. Цох бухсоцаш хьакхур аралоах «Резонанс» яхача раздела тIа.

Ялх оагIув йолаш «Известия» ворхIлагIа ворхIаззаа аралоал «Известия»: сарахьа москвин читателантген Iийрийна берригача мехкан.

57 городе непатохаш да газет, царех 53-нера фототелеграфаца дIадохийт из. «Известей» хIара дийнахьара тиражаш ворхI милликон экземпляр совгIа я.

И. КАЗИХАНОВ, «Известий» собственний корреспондент.

И. ЯКУБОВ, «Известий» издательства отделене заведующин.

Доаволлеьхьара

Машараи дунен халкъашта юкъерча кхерамзленнеи тIехьа

МАШАР БЕЗИЛГА ДИЗЗА ДIАХЬОККА

6 август хьатIаххача — 6 йаргни эккхаваш соцадара йоаьча советски мораторе ха чакхъяьна ха гарга ме гIорт фу хургда-теш дIахо, кхы- меттел американски обструк- цини дIахо хьоча хьалаьна дIахо хьоргIийй-теш мора- тогий Советски Союзо яха са ца туйта хаттар тIехь-тIе- хьа дукхагIа хоаг ФРГ ба- хача наьха тайп-пайна ви- калаш вIашагIйхийттача. Со- ветски ядерни полигонашца пIашхьаьчьа хаьа этгача сатеш- нIаьхьача хаьа этгара хьалха тешам богийтар ядерни йоаца ихоане холуш а хург хиларга. Массе а тайпарчеи на- дибраи долча ядерни гергах хьалIийзача ФРГ-е къьстта. Бакъда советски инициатива ду хаттара эюп ца луш ларца. Неваде дIахо лелхийташ дар ядерни герга, цо ккерам хьъ- бора. Цудухьа Советски пра- вительстваьс дерхIачунга са ца тохалуш а кер тохаболийт- таш а хьежаш бар ухъаза, иштта хьалашка мораторий пIаьхьа а пIаьхьара совет- ски пулгалхоашкара политиче- ски нохьосталт дIадехаш хилар ккета а деш. ТIехьхара а хьажезар из, шеко йоацIаш ФРГ дукхагIболча тIраделарца раьза хиина, тIа а йиндар. Ма дарра дукъьхьала дIаарда вай: Советски Со- юзна решени бIарчча хьаьнIи- ча дина тIаийIай мехка керт- тера политически пагтеша, пох хетарашт тайп-тайпара да- ле а.

Каритен Фойгт, бундестага къьгча мекашцарча гIулак- хийн Комиссера СДПГ пар- кал, гера дIадаккхара хьа- къъхьарча проблемаш экс- перт:

— Ядерни тохамаш ца дара йоаь мораторий Советски Союзо пIаьхьара юхъеро а исторически таро хуздий пачхъаьлкхенаштта нерте латтараш вIашагIйхетача ядерни герз дIаданкхера хьа- къъхьа хьъда хIама карагIа- доаладара. Тохамаш делга соцадарах долча договоран ядерни герз дIадаккхара бодача новкъа хьалхара боахкха гIа хургбар. Къьстта- та хIанз ФРГ правительстваь- вас влиянн е еза американски администрацеша, тешее еза из ядерни тохамаш ела- га соцадар Малхбузенна хьаштдолаш, Германе Федератинни Республикана хьаш- тдолаш хиларах.

Эрнни Хорн, бундестага оборонан хьаьнсъкарча комиссера СДПГ винкал:

— Германе социал-демократически парте дика могагу Михаил Горбачев ма- шар соцадарах барт бара неттера лостамаш белгалдалургдар. Из деш къьстта дарах дIаихийт болаш хургбар иштта баь барт ца бохабаттара тIаьхьам лоаттафача экспертий бораме советски- американски переговорни сихьяр, хIаьта иштта лелхийташ йолча ядерни зарядий мощносто хилийта йиш йолча величинашца кхаччаш па хьаданза доахIоргарга, экхамаш цIендаьс йадахарга йола ступенчати план тIаэцар а.

Юрий ЧЕРВАКОВ, АПН соб. корр.

Кельн.

Къулбеъьен Африкера де- ча хозмегIа. Иоханнесбурга цкьйолча пригородашца на- рателаш фусамий- арсеи доагIар хьадала ца тига аф- риканашш гаьларча районаш- на. Дlабахийта болабеннаб. Духьалбозлара из форма шерра яьржай шоай ахча ре- жимма марионетиех латтача муниципални советаш оалаь- гарга кхоачилгга ховш болча ларжка ноьа долча бахача наха юкъе. Моттигерча мо- ниципалитетех цкъаннне ни- кала муьчъарло деш ма хил- лара, йоккхача масштаба ка- рательни операце хьалларга отапе ноош бахьача моттиге- та лелхабе лерхI ши эзар гарга нах.

СУРТА ТIА: Уьх кхалсара дезал тхоь кIийле Дlабаь- кха ба.

ТАСС телеграмм.

ГДР. Блохха дилла «Мъ- торгови форумий символ — хьалхаша отт Лейпцигера традиционни выставочни территоре тIа кхъдбаседа оагIо- рахьаьра дIачIобоалаца цига баьхкача наха. 31 августе уноаза хьаеллаьрьа дунен халкъашта юкъера гуйралара ярмарка. Цига гойтагIча машинаш ю вай хозара обо- рудовании прогрессивни тех- нологеши Социализма вежа- рашца долча мехкашта юкъе цул этгара йоккхагIйола уча- сток Советски Союз я.

АДН—ТАСС сурт.

КАЛЕЙДОСКОП

ПАРУСАНА КIАЛХА КОМПЬЮТЕРАЦА

Английски газеташа баьча хоамах ворхI аьар тоин хий миссел моттигIа дIалоаца «Ашингтон» яха мотъ- хьаш кхуьха нема Са- гатгеминтонера ший хьалхарча рейсах да- кар. МугIарерча со- бственна пресса терхам тIаозара баьхьа кема тIа парус оттадьн хи- лар да. Дувпачух, цо 10 процент совгIа доь- гор кходе новкъостал дергда. Болатах, дай- гача сплавах, пластик- ах дича 14 метр долча парусах 100 эзар фунт дахал. Комплек- сана юкъейоагIа пай. денегIа йола балха режим а ялош отталь- ча программагIа паруса ца управлени ю компьь- ютер.

«ОКЕАНИЯН» КХЬДАРАШИ

Польски Iилма академе океанологе Института «Океания» яха па- русни кема шийт хьал- хара йоккха Iилмаг рейс Сопоте чакхъььк- кхар. «Сонда» (цу ин- стинута), «Вечно» (чIьъарш боаккха Ин- ститута) «Гидромат» (метеорологеи кин боа- хамен Института) ке- мацца йоккха Iилмаг- ниин ПЭИС-86 яхача дунен халкъа а шта юкъерча экспериментеи дакъа лоацар дар, цига польски кемашца цхьана дакъа лаьпар прибалтийски пачча- хьалнжений итт кема а. Тохамаш дара баьхьа- наш Балтийски фюрда хин кема а цхьаьна дакъа ца хиларах, цун йола физически, химически, биологически белгалда- наш йоаьа безам хила- рах латтар. Кхаь шера кийтъьь из экспедиции

толаме чакхъььлар. Готланд яхача гIайре- нан советски берда йис- тоштен юкъерча зоне (20х40 миль) хIара 1,5 сахьат массаса дала 14 кема борташ тIара хина доагIача чатбара бус- тамаш дора. ТIаккха Копенгагенерча фор- дашта тохамаш дара йолча Дунен халк- ъашта юкъера со- вета даннеш гуьч- еча Банке информаци дIалоргIа. Борта тIа болх бош 100 польски гIелмаьхо а волаш ка- питана Марека Мажа- да доал дьъча «Океа- ния» яхача кема экза- мен тIехдина дIаелар. Цо ше меташ хилар хьаьвенхар, хьаьтка- маш деча хана гIар-та- та доацаш дIа-кха да- харца кердача типагIа парусаш оттадь ихла- рах, ишшта дунен тола- шагIдолча тохама ме- маил кIезигагIа доацаш дика Iалашдь да из. (АПН).

Ширдаьннача гIулакхашца—лира къовсам

ЮРТА СОВЕТО ЛЕДАРЛО ЙИЧА

— Атеистически кхетам балара болх оаха бисгача бооараме бу аьлча нийса хургбан, кхоачамбооадарш духха да, — аьлар Малгобекски района СоагIалчарча юрта Совета исполкома председа- тела Гандалоев Iийсас. — ТIехьабаьхьа, цхьаьна хIама ца деш а дагIан тхо. Маса- ла, уьх тIехьхарча хана ду- кха къьхьийгад юртарча коммунисташа, депутаташа наьха ВкIийнна дегIа чур- таш, кога наIарашта Iарбий меттала дIаь йоазонаш дIа- доахийтадеш, дина авторите- танца индивидуальни болх бе- ден, атеистически чулоацам бола ленцеш ешаш, юрта- хой вIашагIйхетараш чакх- доахаш.

Гандалоева сона къьхьаш- на Iоййилар сома папка. Тер- кам тIабахийта хьежар со цу юкъе доахкача къьхьаш- ка. Эггара хьалха са бIарг тIа- эттар дина культех йола за- конодательство телха ца ли- тара тIаьхьожам дооттабеча исполкома комиссе членаша оттадьыа шин протокола. Царех цаьнне тIа ноь дар- баш ду, хIама хов яхаш наха къьхьийгад йола Л. Дзагашто- ва. Фу саг я из? Цунга шийна хьаттача «живаница тай- пара», дика нахьаре йовзаш, седкъа жайнага хьежаш саг а. юртахоша дувцачох зу- ламхо я. Масала, СоагIанча вахача М. етт байра. Дагга- ра лехача карабинера из. ХIама хов йолча Дзагашто- вайца дагавала лаьрхIар Iат- та дас.

— Дегабуам бен саг вий ха? — хьаттар «дала къайле йовзаш».

— Ва.

— Мичахьа вах из?

— ТIой-Юрта.

— Хьаьта цо бигаб хьона хьа етт, цунгара хьабеха а могагрба, — аьлар Дзагашто- вас «седкъа жайнага» а къьежа.

ШоллагIча дийнахьа гарга- на нах тIехьа а баьха, ТIой- Юрта хьалхьалчар М. Дов- лаева дов дIа а хьийна оха цIавера. Хьаьта етт — хьу- наглара хьакорабир. Ишшта, «хIама хов» саг я-их Дза- гаштовас!

Хьаьта фу «седкъа жай» да «дала къайле» йовзаяо лелайдер? Юрта Совета ис- полкома председатела Г. Ган- далоева яхачох, из е Iарбий а, е гIалгIай. а, е эрсий а, е цыганна а меттала яздаь дац — духхьал шийна товч- на бесса Iон-ыхьаьа, дIан- ъаи къоаламаш хьийгахад цун «автором». Цхьайола цун оагIоначи бокъонца типIеи- наш.

Баьде да Дзагашто вас дах нарбеа а, дIъ бергарага дви сесагагара мари ваьккхьа но. Кастчаста ше йола моттигаш хуьнаш, нах Iехабеш го туъ- саш лел из. Уьх тIехьарча ханна жайнаш, хIайпалаш даха Iомаенна, «Дала къайле йовлачун» танса цаI я — тума. Из дечча цо мол- лагIча хаттара жоп а лург- да, моллагIча лазара дарба а дергда, Iолода хий «юха а дерзадергда».

Жайнаш «даха» Iомаенна- нав М. Домиев а. Цешоаа- кхаш да цо комисце чле- наша дийнар.

— Са лоалахочун юрта лазабаьнхабар, аьнад цо.— Аз жай баьккар. Корта са- цанзар. Цхьабаьхьа, аз сай болх IIахойхьар — кхы а ихьа-иттех хIайкал яздир. Фу хул хьажа воаллар со.

«Фу хул хьажа воаллар...»

Цу дешай маIан кхетадоьте Цокиевгара новкъостал даха ихачар? Хандрий царна. Цо- киев ше цамогаш хидча, больницера ара ца воалийга? Из дора цун дагIоаш а.

Бакъва Гандалоев, юрта атеистически кхетам балара балха кхоачамбооадарш дуу- ха да, яхаш дуьцача хана. Из ишшта хидара масалаш кIезига дац. Март бетта Кунта-Хьажий йирдах йола хьалнаьха мурдий тоаба гу- чаньлар ухлаза. Дин культех дола законодательство толхаярах гIой техачарна юкъе я М. Булгучева, Ф. Даурбекова, М. Цечоева, Хь. Цечоева, Х. Цечоева, Р. Мер- жоева, Хь. Евлоева, Б. Ев- лоева. З. Арсакиева, П. Мержоева К. Фаргиева, Н. Даурбекова, кхыбарш. Рай-

онни органаш оарцагIьяьлча мара хаиаар юрта Совета болхлошта шоай «цIагIа» доаллар. ТIаккха тохабелар.

СоагIапча хьа а муурдий шт тоаба я. IIаьта цар кулгаял- кий фу нах ба къьхьашкан цхьа масала да. Кунта-Хьа- жий вирдах йола мурдий тоаба турпха Дагрбекон Ми- каила цIагIарга миляце болх- лоша генарарг лийцар. Дьъла ши яха а социалистически долаьхьенна тIаккъдар а хьоавеш хиннан Дагрбекон. Малгобекски халкъа судо на- бахта чувалла ха техар зу- ламхочоа. Цу тайпара мот- тигаш кIезига ец ухъаза.

Таханарча дено дIадех атеистически, интернацио- нальни, патриотически ихе- там балара болх эгрибаьнна тоабе безидга. Из дин де йийш ю юрта Совета испол- комо, депутаташа.

М. МУРАТОВ.

М. ХАМАТХАНОВ.

Тха консультацеш

ХIАРА ДЕЗАЛА—ФУСАМ

СССР Конституце ешнача бокъонашка хьежжа шиъ доалахьа доахаш, жа, тайп-тайнара цIагIа лоаттаяр хIамаш, кхидола руэнха хила йиш йолаш ва хIара советски гражданин. Цу гулъяна юкъейоагIа цун дезал бахаш йола фусам а. Цу дакъе Iаьдала квартира, шиъ доалахьара цIеюш. Фусамс, кок-карта лоаттаеча хIамаш боярам оттабаш законо, шиъ доходанна хьежжа пIе йиш я уж хIара дезало. Цу конъе доагIаш дац нах баха цIеюш, хIана аьлча шиъ къаьстта боарамаш долаш я хIара хьаъыеш йола фусам.

РСФСР Граждански Кодекса 106 статьяра хьежжа цхьана бахаш болча маре-сесаген цар дезален доалахьа хила йиш иц цхьа цIа мара (е цIен данъе). Дезала цхьаъ гаа цIеграIа Iаьдэлъэ хила еса цар доалахьара фусам. Доалахьен бокъонех хIара сага цIен е цун дацъа (доакъой) вахара майда 60 квадратни метрал тIех хила а йиш иц.

Банъда, бокъча дезал болча е вахара майда совленгIа хилара бокъо йолча сага хьажъа депутатий районна, городской Совета исполнительни комитето бокъо лу боярамал тIех дола цIеюш хьалде, эца, е долаш дар шоай доалахьа дита.

Даим а нах чубахара лаьрхIа йола капитальни гIишло я фусам. Кок-карта хьалъэ-ча тайп-тайнарча гIонна йолча нагIо гIишлошца, хIара ишшта гонахьарча лаьттан участкаца цхьана бIарча йола объект а доаркI цох.

Юридически бакъъэл нормаш оттаяь да хIара фусама боарам. Керда хьалдеча цIеной эгIара эIамагIа йола вахара лаьрхIа майда 25 квадратни метрага Дiаиохоачаш белгалъхьяккай, хIата, лаьхе ма аллара. 60 квадратни метрал тIех хила а йиш иц. Цхьа тIаьхьиста, фусамерча цIеной дуккала а гIонна йолча майдан йохкхаца а РСФСР законодательство белгалдаха боярам оттабабаь, хIара хьалдача мотт-тегге уж деташ къоастаду де лерхIача цIеной проект гIишлъеча хана.

Къаьстта бахаш болча маре-сесаген ше-шоай гIишлош хила йиш я. ХIара граждани-на шиъ доалахьа цхьа цIа мара хила бокъо да хIинарца цхьана доагIаш да бIарчача цхьана доагIаш да бIарчача йола объект а доаркI цох. Из тIа хила йиш йоацIлга а. Иштта лоархIаш я жилищно-гIишлоп кооперативера квартера е фусама цIеной къа шиъ доалахьа хIинара йола бокъо а.

Ше ваханн волча фусамал совгIа курортни е юртарча мотт-тте салаIара а, ларбо-пайтара а лаьрхIа йола дача пийна хьалъе бокъо еинай хIара сага.

Шиъ доалахьа фусам хинара СССР граждани конституционни бокъо Iалашъяр юхкъашцеча бокъна лоархIам болаш да индувидуальни гIишлоп хьаъыеш. Из гIулаех цхоачашце деза оттаяь бокъонаш телха а цаеш.

Правонарушени яьлга лоархIаш да, бокъо а йоацIлга, пIа (дача) е цар доакъошта Iаьдэлъэ дезаш дац. Селден нийслер цIаьназа аз дувцергарг, Бiарчъеча дийнахь тIера цар воалеш болх бир из, деланъен тIехьа кIезиг-кIезиг сатIа е газет деша а дагахь кIаьда дача кресла чу IохIайра со.

— Iа леладер хоза гIулаех а дьяра да, — раьзе Iаьдэлъэ Янстхилар Мариннан. Да ма хьажа цун, хIанза мера тар а кхийттацаргI.

— Фу хинна цига хIанза, кIезиг-кIезиг салаIа йиш яц, — раьзе воацIаш янстхилар со.

— Хьа кIеззига яхар тIехьа тIехьаIа дуккаIа гулъян дозрIа... Газет бе доалахьа тIе-ваьзора юзде хIара сайрийна тхьаьса уллача сага сесег хIамар ма дош доаца гIулаех да.

— Кхьярача дIинаъъ шаоь-тех лозза ваьзора со, шоатта-дийнахь новкъост волча дика хьога.

— Бекъпуа, Хьо новкъост волча ваьзора, шекъметех лозза в ваьзвар Хьо. Со мичаъъа хинна, хьона тетачох?

— Хьо цIагIа хинна, бекъ-ауй со?

— Бекъпуа...

Бехк ма баккхалаш сох, цхьаькка дича а кхалнаьх, цу дакъе Мариннан а кхеташ вац со. Масал доаладе мегаргдерий аз! Из гаьне хIара лела дешш дац. Селден нийслер цIаьназа аз дувцергарг, Бiарчъеча дийнахь тIера цар воалеш болх бир из, деланъен тIехьа кIезиг-кIезиг сатIа е газет деша а дагахь кIаьда дача кресла чу IохIайра со.

— Iа леладер хоза гIулаех а дьяра да, — раьзе Iаьдэлъэ Янстхилар Мариннан. Да ма хьажа цун, хIанза мера тар а кхийттацаргI.

— Фу хинна цига хIанза, кIезиг-кIезиг салаIа йиш яц, — раьзе воацIаш янстхилар со.

— Хьа кIеззига яхар тIехьа тIехьаIа дуккаIа гулъян дозрIа... Газет бе доалахьа тIе-ваьзора юзде хIара сайрийна тхьаьса уллача сага сесег хIамар ма дош доаца гIулаех да.

— Кхьярача дIинаъъ шаоь-тех лозза ваьзора со, шоатта-дийнахь новкъост волча дика хьога.

— Бекъпуа, Хьо новкъост волча ваьзора, шекъметех лозза в ваьзвар Хьо. Со мичаъъа хинна, хьона тетачох?

— Хьо цIагIа хинна, бекъ-ауй со?

— Бекъпуа...

КОНКУРС

ХЬАЛ МЕЛ ХХЕДАЬР—ЛОРАДЕ!

Иштта девиз а йолаш СССР журналистий Союза правленин СССР, ВДНХ-ен Ерригсоюзни творчески конкурс кхийкаю дожъар кийчдарн хьуькъам-86 чуэцери газеташ тIа, журнаеш тIа, телевиденен радион гIолла дикагIа дувцаяр. Цунна юкъе дакъа лоацI центральни, республикански, областной, городской, районни газетий, телевиденен радиовещанен журналистски коллективаша.

Республика кепайозон районни городской органий а моттиге бергда радиовещанен гIолларча конкурса итогаш ергIа республиканскин жюреи ИГIАССР журналистий Союзе правлене бюросе. Республиканскин жюреи тIедиллар 1986 шерашкахь 1 апрелехь 1987 шерашкахь.

Конкурсе ХХVII съезда решенеш кхоачашъяра, кхачам программа кхоачашъяра продукци дикагIа хилийтара, къаьхьгана оьсарле лакхъяра тIехь.

— Юрта бохьаме, агропромышленнен комплекса предприятеша материалехь къаьхьгана ресурсехь эгIара тIех а эффективни а пайда эцара къаьхьгашкой сорцелгIобазехь партийни, советски, профсоюзни комсомольски организеша бечча организаторски а идейно-политически а балха анализа;

— журналистски говзала дакъа хилийтара тIедиллар, тIединдене а радиовещанен а материалаш конкурса Ерригсоюзни жюре дIайохьийр.

Конкурсе итогаш ечча хана терхардеш:

— КПСС XXVII съезда решенеш кхоачашъяра, кхачам программа кхоачашъяра продукци дикагIа хилийтара, къаьхьгана оьсарле лакхъяра тIехь;

— юрта бохьаме, агропромышленнен комплекса предприятеша материалехь къаьхьгана ресурсехь эгIара тIех а эффективни а пайда эцара къаьхьгашкой сорцелгIобазехь партийни, советски, профсоюзни комсомольски организеша бечча организаторски а идейно-политически а балха анализа;

— журналистски говзала дакъа хилийтара тIедиллар, публикацей оперативность хъуькъам чуэцача турпалий портреташ хьеде хоош эцлер.

Конкурсе областной, краевой, республиканскин центральни органий журналистски коллективаша премеш ялара СССР журналистий Союза правлене Секретариато хIаьрзар 500 сом долаш тIех премеш оттайаь.

Районни городской газетий я моттигерча радиовещанен а журналистски коллективаша хIара ИГIАССР журналистий Союза правлене бюрос тIехьаьрзар 100 сом долаш тIех премеш оттайаь.

Конкурсе дIечлур 1986 шера июля — октябрь — кепайозон тIа аралъянча е телевиденен радион гIолла дIехIяйтача керттера материалий подборкаш. Материалаш хьажъа-ш тIехьаьрза ха 1986 шера 30 октябрь. Конкурса итогаш ергIа 1986 шера ноябре.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

СПОРТА ХОАМАШ

КIАЛТОХАР

Малгобене чакхъьялар 1970—1974 шерашка баьча нагIкхошта кокъера шиъ доаме Iаьмс-Iаьдэлъэрах йоаьа яхьаш. Уж дIайолалуш кхамальаш дир спорта мастера М. Гетагажева, тренера С. Батыровна. Дахь-наьгой цIергIа дош-ъальна Б. Измайлова.

Шоай дозала категоргша тоамашаш дахъар А. Бокова, М. Хамхоева, А. Гагиева, К. Келигова, М-Б. Хашиева, Фаринеа, И. Бузуркиева, М.-Б. Чечоева, А. Гагиева, Х. Яндиева, А. Ужахова.

Котбаьнаргша грамоташ мах бола совгIаташ дедар.

М. МУРАТОВ.

«ТЕРЕКА» ТОЛАМ

Уьк деношка шиъ арIгапара вIашаIкIихетар чакхдаьлъхар Грозненски «Терекох». Из лаьнар Махачкале мотт-тигерча «Динамоца».

Юхьхьанца денз дина лайзар вай мехкахоь. Хьалдаг-та таIме фусамдай наIарашка бургац чутехар «Терека» дикагIаюлча футболиста Садаев Iумара — 1:0.

Из тIех хIы хуьда па луш салаIа яхар командаш. ШоллагIча таIме а лаьгIаьлаьнзар грознений атакаш. Юха а белгалдаьлар Садаев. Цул тIехьагIа кхы пIаьхьа а аьттув баьлар грознений, кхоалагIа бургац чутехар Каьберов Ярослава.

Поздар чакхдоалуна хана счет 3:1 яр, «Терек» шиъ активе дIалэйир цын очко.

«ДИНАМО» — ЛИДЕР

Дiадахача сеIолгIча денош-ка Нохч-ГIалгIайчен футболах йолча чемпионата арIгапара тур хилар. «Мойтажникий» лайзар «Локомотивца».

Уьхаза счет 3:1 йолаш ма-шинальхьаюй ийшар. Юхьдиса ловаяраш укх тайпара чакхдьлар: «Спартак» (Гудермес) — «Урожай» 3:1, «Нефтяник» — «Машиностроитель» — 2:0. Нохч-ГIалгIай транспортни объединене футболистаца счет 4:0 йолаш чIнабир Горячеводски УБР-а спортсменаца.

Чемпионате хьалха я «Динамо».

А. ИЗМАЙЛОВ. ФУТБОЛ

«Урожай» ДСО футболны ловзарий шоллагIа гIо дIабоаг-ленаб. Пхи тур чакхъьяначул тIехьагIа хьалхарча группе лидер йолча «Восточний» яхача совхоза футболисташа Аграгинский совхоза спортсменашца лайза котбаьлар, цар наIарашка кхо бургац чу а тохаш. ШоллагIча моттиге болча «60 лет Октябрю» яхача совхоза футболисташа Веденски наьхьаш тоадева управление спортсменаш эцдабир, счет 3:2 а йолаш. ШоллагIча группе хьалхарча моттиге йолча дулха-комбината команда «Южный» яхача совхоза футболистаца лайза счет 3:0 йолаш нотъяьлар. Ту группе турнирни таблица тIа шоллагIча мутIаре заттача «Заря Кавказа» футбольни команда шоай моттиг чIоагIа-йир асиновцаш счет 4:3 йолаш, эша а баь.

ШАХМАТАШ

Кирова цIергIача культуран салаIарен паркера «Белая ладья» яхача шахматно-шашечни клубе йоаьл говзал хьалхьокха а салаIа а духа нах ух.

Каст-наста цига хьоашлагIа хул уж ловзаяр. Дезачарна дина боваш бола Ханг Александр, Яндербиев Руслан, Мовшовнч Генадий.

Дiадахача шоатдийнахьа ухьаза вар спорта мастер Мовшович Геннадий. Из ихьан хаина пхийтта сатIа-дийзар. Из сеанс Ихьяев Ваха мара кот ца воалаш йи-стеьыина яле а, цига мел лайзачун сапарIата доалаш чакхдаь лар вIашаIкIетар.

Кiираиденошка «Уьяхцiе-но» яхача городне физкультурни коллективашца юкъе шахматаш пашкош йоаьа шахъялар. Шашиташта юкъе хьалхара кхо мотт яьккхар: троллейбуса водителеца Нелепин «Чечигшевейбаш» объединене партноро Мамедов Юсапа, городанта кокъера мовкъашш дIа-кхы кхуьуьча гаража водителя Сайгапов Аббаса. Шахматни яьхьашка лаькха тоавал гойтар: трамвайно-троллейбусни управленне слесаря Гудилин Ивана городанта кокъера мовкъаш дIа-ъьа кхуьуьча гаража болхлочо Гудантов Абас, бувзама инженера Агоян Генаде.

«САКЪЕРДАМЕ СТАРТАШ»

Дiадахача шоатдийнахьа «Спартак» яхача спортивни общества физкультурно-учащIено товара довзонна «Сакъердаме старташ» яха яхьаш чахъъьяхар. Цига дакъа доацш яр Грознерча микрорайона клубни коман-рей командаш. Бераш бургаца, гIозаращца яхача кхоачашъеча эстафетни упражнешца кхоъсдалар. Иштта ухьаза хьежар сихатIа мала вод, таьнаIа цIа кхосса валя хьан вIашаIкIехьдоал. Цу яхьашка йоагIаш котало йыкъар ергIа упражнеиеш говзамеи сихеи кхоачашъяча «Спутник», «Дельфин» яхача йиIигий командаца. Кiаьнашта юкъе тоадагIа хилар «Союз», «Леопард» яхача командий членаш.

Т. СОКОЛОВА.

Виллы Брейнхольст (ДАНИ)

МАЛА КХЕТАРГВА ЦАРЕХ?

Беламе дувцар

ухий вай. Хьаъта уж хIанзара спектаклаш...

— Дагаехар вай театре хинне хи. Аз сайна ма кхи эъ ца яр из. Дагайаеитий хьона! Из массехь шера лелаяр аз.

Мариннанна мара хаз ишшта дувца. Се бехке воланде, гIа-зета тIехьаьна лечIча ца лечкъача кхы ца хIама долаш ва-цар со.

—...МоллагIча моттиге йиига в, хIама яргIолча Iа со са биг-ра-ям аз дувца а дувцац. Со моча шовзткъе шу дьаънеча кхалсагаца халхаваа эхь хета хургда хьона!

— Дацъа хетац, цига дахе а хьожаргда вай...

— Маца! Бiаь шу дальчеи! Со Iойнка яхар! Маьмас ъь пирог буфета чу латт, хьайна езе хьалохаргIа Iа. Бийса дьакъела хийла!

Сонна дувцергда: безаме йоацш, чIоагIа безаме йоацш яр из сайре.

— ХIама ях Iа ишта... ме-гаргIойла хIама хилча ухь. ма гIаш, сесага уйла йора аз. Ма дарра аьлча, цен дукх цунна тIалетар, мискингагара хьал хехта а дац, из наха кокъе ерриекха оларIа йир аз. Тайкха фу дьяд из дича!

Шоатта дийнахь, сайрийна пхи сахьат доаллаш кухне хьа-чу а вайна, розай йокхуа курсам дIакхоадайир аз Мариенийга.

— Са съежарга аз, яр — баьхар аз, — ераш хьона денад!

Морковкеи зохи оаттаяь бе дьалла урс Iа а дилла, тIолг-ьъеча кулгаш цIендир цо.

— Сона! ХIама фу де гIерт хьо!

— ХIама де гIертач. Хьона зизаш денад-кх из!

Кiиркъенна сона бIарахьекар из.

— Хьо пелинг техе-м ваш! Цкъарчоа эгIезвахарр со.

— Цхьа грамм менна ваш!

— Сона цIанкха зизаш мичаа денна Iа. Тахан бIарчъеча дийнахьа мичаъъь хинне хьо?

— Из дерригга цо духхьал хьаьвина деце а, цунна дага фуд ховра сона. Цунна моттаг со кхьче кхаънзаца хинна, хIаьта са пиджина тIа кхалсага чо хорабичча, хIамма цец а эрIыцаргI из.

— Со мичаъъь хинна ях Iа! Виветашта очередь лельтаа, Вай театре долта.

— Тахан хIаьта а мичча долл вай?

— Тахан долл.

— Со-м сарраяца хIамаш ютташ ма вьллайнаI Тахон ютташ духхьа тIамаш ца. Укх тайпарча прическаца цIаргIара яраяла йиш мичаа!

— Вай-м хьалхарча хIама дел гIоргда. Шин сага истол кхийче ма вьна ресторане заказ дейд аз.

— Аз-м горохах суп ма вьйий, УстагIан духхьа а теха...

ХIанз... Iа дувцар! Са мо-саш — уж-м хане-жерехь мет-тойоалаллургинчай... Фу дергде аз царна! ТIачуха, фу тIаюх-харгIа! Кхьна бархата кюч мо-де йоаца кхо шу ма дьянна-дий. Цуя соаrIа, пирожокаш е бод а дIа ма беллабий аз-м...

Мухь бьянна йийлар из Ва-са дьала, яхалсага оамалех кхийтта мала варгве-хьогI?

МОСКВА. Боккха безам тIабодаш ладийгIар наха Итале эгIара а духхарIа йовзачарех йолча Аль Бано-пойни Пауэр Роминен дуэта выступленешка. «Олимпийский» яхача спортивни комплекса зал тIаьнг ашина хьалъяна яр ryдьсбнача наха цар конперташ долча хана. Хоза муам болча цар иллей оазо дIакарабутар дуккача мезикамара тайп-тайнара хи йола нах.

Аль Бано Пауэр Роминеи Ленинграде бахьнабар ши шу хьаъха, цига Гостеларадиоси СИФ яхача звукозаписа итальянски компанеи «Волшебни «Iай бийса» яха фильм дьяхьадар цар тIаьа.

СУРТА ТIА: Аль Бано Пауэр Роминеи Москве ба.

17.1. А. СЕНЦОВЕИ.

Н. МАЛЫШЕВЕИ сурт.

ТАСС фотохроника.

Хьамсара эцархой!

«Техника в быту» яхача № 32 йолча тика тIа (Орджоникидзе цIергIа пр. 77) йохкаш я: ГДР-е яь чайи зофин меле сервизаш; «Электротовары» яхача секце — теплицанка баьнаьта искусственни сердал телара лаьрхIа светильникаш. Светильника таро ду сезонни йоацча периодагIа лоацIача хана томаташ, нарсаш, эизам хьалхеделе.

«Промтовары» яха объединени.

Эцархой теркамга!

Куйбышевски «Экран» яхача объединене хьаъыеш «Каскад-230» яхача Iаьржа-кIай беса хьокхача телевизорашта 1986 шера 1-ча августе денз 30 сом тIера дьяккад, «Каскад-230» яхача телевизора йиш я:

а) волнай метрови диапазона хьашт долча каналаIа (1-гара 12-га яхачалца) Iаьржа-кIай гойташ йола передачаш хьахьокха;

б) оаз дIаIаьрга магнитофон дIахотта.

Телевизор хIама дина хьалоацIаш а автоматически йийса отташ а я. Телевизионни центра е ретранслятора гIала хинна яр аьина хIама дина хьалоацIалу цунга.

Уж телевизорашца кхарача ахчах а тIадилла а йохкаш я «Орбита» яхача фирменни тика салона: В. И. Ленина цIергIа проспект, 104.

АВТОМОБИЛАШ ЕЗАРАШТА!

Оаха шун шуна тIаоэ автомобилий салонашца оттаяра лаьрхIача радиопремникашта.

«Тернава-301» шун волнай метр диапазон, диапазонний переключатель я, станци тайна нийсье а оаз оттае а йиш я, уж Волжски автоазвода ВАЗ 2101 яхача автомобилашца волнай диапазонашца радиовещательни станцей передачаш хьалоацIаре лаьрхIа я.

Маьст 95 сом.

«Былина-207В» — из «Волга» яхача автомобилашта лаьрхIа я — цун волнай ихо диапазон пхе станцена фиксация яра лаьрхIа механизм (шиъ ДВ, шиъ УКВ диапазонашца) дIахьаларан дIаахара лаьрхIа фильтр я.

Маьст 120 сом.

«Илга-320авто» — из шиъ диапазон йола супергетеродинни приемник, цун диапазонний переключатель я, тембра регулировна, станце тайна нийсье а оаз оттае а йиш я, уж Волжски автозавода автомобилашца таьларча а юкъерча а волнай диапазонашца радиовещательни станцей передачаш хьалоацIаре лаьрхIа я.

ХIанз белгалъхьяхача радиоаппаратура маьхаш уьк шолгIа хьаъыеш бегта 20 процент доахьаш.

Уж эца йиш я «Орбита» яхача фирменни тика-салоне: В. И. Ленина цIергIа пр. 104.

ТЕЛЕВИДЕНИ

9.55 — В. Кинта. Эрсий шинаторгаш.
10.15 — «Дунен кагIрокIий».
10.45 — «Керддараш».
14.30 — «Керддараш».
14.50 — «Сестра моя, Жизнь» Шолохов». Телевизионни документальни фильма премьера.
15.20 — «Эрсий языкаьъ».
15.50 — Июль Верна турпалаш вирача тIа. «Загадочное путешествие». Художеств е н и и фильма премьера. (ВНР).
17.10 — «Керддараш».
17.15 — «Школаз хIанна эргIанаш». Документальни фильма премьера. (Казахстан).
18.15 — «ДотгатIея». Телевизионни журнал.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.30 — «Iайгача атлетикаца Европа чемпионат. ФРГ передача.
19.50 — «Повстанческая история». Телевизионни художественни фильма премьера. 2-гIа сери. «Поворот».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Сонот-86». Эстрадни илле дунен хIанкъаьта юкъера фестиваль.
22.20 — «Тахан дунен тIа».
23.05 — «Iайгача атлетикаца Европа чемпионат. ФРГ передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Iуйранара гимнастика».
8.20 — «Поза юарг хийла шун. Iилма-дозийтара фильм.
8.40 — Сагали зунгатин. Мультиплпликационни фильм.
8.55 — «Юха йист хила, зурман-наэ!».
9.20 — Хоровой музыка езарашта». Вильнюсене передача.
9.50 — «Волама искрагIзе».
10.20 — «Сона, Сент-Экзюпери. «Элькга принц». 2-гIа дакъа.
11.25 — «Города оазаш. Телевизионни художестве и н и фильма премьера.
12.15 — Испанни мотт.
12.45 — «Аллеяте цIергIа». Субтитрашца художественни фильм.
14.10 — «Керддараш».
17.00 — «Дезала педагогика».
17.30 — «Дешархо». (гIалгIай меттала).
18.00 — Дотгатlай экран. Дагестанни телевидене программ.
19.20 — «Нохч - ГIалгIайчен культура».
19.40 — «Перестройка маьнаьгIа». КПСС обнома лентерген гIулаех Iаьхьаевгин Ю. Б. Мареченкона беседа.
20.00 — Бийса дьакъала хийла шун яц. «Фтонер-торгсинтез» хIанза дагардар хьоа хинна Мультиплпликационни фильм.
20.15 — Ритмически гимнастика.
20.45 — «Халиъа ашарш».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Городера мангалхо». Телевизионни художественни фильма премьера.
22.45 — «Керддараш».

29 АВГУСТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Повстанческая история». Телевизионни бархI серн гIулаех Iаьхьаевгин Ю. Б. Мареченкона беседа. (ЧССР), 1-гIа сери. «ЦIергIара ловзар».
8.40 — «...Яхьайтта шу дьаъыеи бонкхагIен».
9.35 — «Городера мангалхо». Телевизионни художественни фильм.
11.00 — «Бос бола карусель». Берий хаззара коллективий выступлени.
11.30 — «Калпен Букан». Мультфильм.
11.40 — Иркутски студе тевледение программа.
12.15 — «Лорде гIалга». Телевизионни художественни фильм.
13.25 — Английски мотт. 10-мабу 2-гIа шу.
13.35 — «Керддараш».
17.15 — Документальни фильмий программа: «Позицин», «Движенга», «Резерв эффективности».
18.15 — «Патрорганизацеиша отчеташи хоржамашш».
18.30 — «Нохч гIулаех ду шоанат».
19.00 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
19.30 — Дезала юкъе концерт.
19.50 — Сихдара курсагIа, «Красный молот» завода коллективе, (гIалгIай меттала).
20.30 — «Бийса дьакъала хийла шун, бераш!»
20.30 — «ДикагIбарий опыт — массанена ai». (нохчий меттал).
21.00 — «Ха».
21.40 — Приключенчески фильма экран. «Выстрел в спину».
23.10 — Воднольмини спортах СССР чемпионат.
23.35 — «Керддараш».

РАДИО

28 АВГУСТ

7.20 — Керда хоамаш.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — Реклама.
8.46—9.00 — «Дега хьехача» (нохчий меттала).
11.15 — «Агитбригада яхай тIа» (нохчий меттала).
11.30 — «Пехьабусараш хила йиш яц». «Фтонер-торгсинтез» производственни объединенера передача (нохчий меттала).
11.45 — 12.00 — «Мамыч — вай рузыка».
15.15 — 15.30 — Реклама.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Патриот».
17.31 — Производстве хьаъха-латтарашта музыкальни программа.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Пятилетка гвардейцев» (гIалгIай меттала).
18.40 — «Атеист». Радиожурнал (гIалгIай меттала).
18.55 — 19.00 — Реклама.

У К В

17.00 — Моттигерча композиторий илледж.
17.29 — «Зама» яхача ансамбла концерт.

29 АВГУСТ

7.20 — Керда хоамаш.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.36 — 9.00 — Нохч - ГIалгIай дашарш.
11.15 — «Инженер — еза профессин» (гIалгIай меттала).
11.30 — «Керда сар къаьхьолаша йиш яц». «Фтонер-торгсинтез» производственни объединенера передача (нохчий меттала).
11.50 — 12.00 — Музыка (гIалгIай меттала).
15.15 — 15.30 — Реклама.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.30 — «Советашш вахарш» (нохчий меттала).
17.31 — Юкъара а лаьхьера школа — реформа. «Тайп-тайнача ханаца нуга гIаналш.
17.46 — Музыка.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — «Агропромбоахама механизм».

У К В

17.00 — Р. Паулса произведенашта юкъера музыка.
17.30 — Машарахь къаьхьара-махи дока илледж.

Тахан республике гIоллеи Грозиеи хувцаяр морхаш а йолаш, йоачан а йоацш, тайп-тайнара оагIонашкахьа-ла-малхбузенара сенчуе 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхан хилен фегара температура республике 23—28, Грозне 25—27 градус йIоваI-хан йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцаяш морхаш а йолаш, йоачан а йоацш, тайп-тайнара оагIонашкахьа-ла-малхбузенара сенчуе 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхан хилен фегара температура республике 23—28, Грозне 25—27 градус йIоваI-хан йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: ред актора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехтехкама секретара — 2-84-68; отделий: партийни хьаъра — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспо ртен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66, культура — 2-64-75, 2-75-78, письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-66.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря—2-84-66; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64;75, 2-75-78; писем—2-85-64; машинописное бюро—2-89-51; корректорская—2-89-66.

СФ02313. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3336.